

The background of the entire cover is a large, detailed eye of a dragon or serpent. The eye is yellow and orange, with a black pupil. Inside the iris, a woman with long red hair is sitting in a crouched position, looking towards the viewer. The eye is surrounded by dark, textured scales.

michail
bulgakov

majster
a margaréta

Majster a Margaréta

MICHAIL BULGAKOV

Majster a Margaréta

Z ruštiny preložila
MAGDA TAKÁČOVÁ

slovar

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2002, 2017
Translation © Magda Takáčová 1968, 1972, 2017

ISBN 978-80-556-2895-0

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Z ruského originálu Michail Bulgakov:
Master i Margarita, ktorý vyšiel vo vydavateľstve
Chudožestvennaja literatura v Moskve v roku 1973,
preložila Magda Takáčová.
Vydalo Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
v Bratislave v roku 2017.
Zodpovedná redaktorka Viera Hegerová
Jazyková korektúra Jana Ondovčíková
Editorka Darina Zaicová
Návrh obálky Dodo Dobřík
Príprava tlačových podkladov Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tlač Kasico, a. s., Bratislava

Cena uvedená na obálke knihy je nezáväzným
odporúčaním konečným predajcom.

10 9 8 7 6 5 4
www.slovart.sk

*No dobre – a kto si?
Tej sily jeden diel,
čo dobre koná vždy,
hoc zlo by páchať chcel.*

(GOETHE: FAUST)

OBSAH

PRVÁ KNIHA

1/ Nikdy sa nedávajte do reči s neznámym človekom	11
2/ Pontský Pilát	22
3/ Siedmy dôkaz	43
4/ Naháňačka	48
5/ Čo sa stalo u Gribojedova	55
6/ Schizofrénia, ako už bolo povedané	66
7/ Prekliaty byt	74
8/ Súboj profesora s básnikom	84
9/ Koroviovove figle	92
10/ Správy z Jalty	101
11/ Ivanovo rozdvojenie	112
12/ Čierna mágia a jej odhalenie	116
13/ Príchod hrdinu	129
14/ Sláva kohútovi!	147
15/ Sen Nikanora Ivanoviča	155
16/ Poprava	166
17/ Bláznivý deň	177
18/ Neúspešní návštevníci	188

DRUHÁ KNIHA

19/ Margaréta	209
20/ Azazelov krém	221
21/ Let	226
22/ Pri sviečach	238
23/ Veľký ples u satanáša	250
24/ Privolanie Majstra	263
25/ Ako sa miestodržiteľ pokúšal zachrániť Judáša z Kiriatu	284
26/ Pohreb	294
27/ Skaza bytu číslo päťdesiat	313
28/ Posledné dobrodružstvá Koroviova a Mosúra	327
29/ Osud Majstra a Margaréty je spečatený	338
30/ Je čas! Je čas!	343
31/ Na Vrabčích vrškoch	353
32/ Odpustenie a večné útočisko	356
Epilóg	362

PRVÁ KNIHA

1/ NIKDY SA NEDÁVAJTE DO REČI S NEZNÁMYM ČLOVEKOM

Teplé jarné slniečko práve zapadalo, keď sa pri Patriarchových rybníkoch zjavili dvaja občania. Prvý z nich – štyridsiatnik v sivom letnom obleku – bol nízky, zavalitý brunet s plešinkou, stľapčený klobúčik držal v ruke a hladko vyholenú tvár mu zdobili ozrutné okuliare s čiernym kosteným rámom. Druhý – plecnatý, ryšavkastý a strapatý mládenec s pepitovou čiapkou, zacapenou von z čela – mal na sebe károvanú rozhalenku, dokrkvané biele nohavice a čierne mokašiny.

Ten prvý nebol nik iný ako Michail Alexandrovič Berlioz, šéfredaktor literárneho mesačníka a predseda výboru jedného z najväčších moskovských literárnych zväzov, známeho pod skratkou MASSOLIT; jeho mladý spoločník bol básnik Ivan Nikolajevič Ponyrev, píšuci pod pseudonymom Bezdomovec.

Keď sa spisovatelia dostali do tieňa líp, ktoré sa sotva roz-zelenali, najprv sa rozbehli k pestrofarebnej búdke s nápisom Pivo a minerálky.

Ozaj, aby som nezabudol zaznamenať prvú zvláštnosť tohto zlovestného májového večera! Nielen pri búdke, ale ani v celej aleji, rovnobežnej s Malou Bronnou ulicou, nebolo živej duše. V tejto podvečernej chvíli, keď ľudia sotva lapali dych, keď slnce rozpálilo Moskvu a v suchom opare sadalo kdesi za Sadový okruh – nik neprišiel pod lípy, nik si nesadol na lavičku, aleja bola pustá.

– Prosím si narzan, – požiadal Berlioz.

– Narzan nemáme, – odpovedala žena v búdke a prečo, prečo nie sa urazila.

– Pivo máte? – spýtal sa chrapľavým hlasom Bezdomovec.

– Pivo dovezú večer, – odpovedala žena.

– A čo máte? – spýtal sa Berlioz.

– Marhuľovú šťavu, lenže je teplá, – odpovedala žena.

– No tak dajte aj to, chytro!

Marhuľová šťava mala hojnú žltú penu a vo vzduchu sa rozliala vôňa pomády. Len čo sa literáti napili, pochytilo ich

štikúťanie, zaplatili a sadli si na lavičku tvárou k rybníku a chrbtom k Bronnej.

Tu sa stala druhá zvláštnosť, týkajúca sa iba Berlioza. Prestal štikúť, srdce sa mu rozbúchalo a na chvíľku sa kdesi prepadlo, potom sa vrátilo, ale už malo v sebe zapichnutú tupú ihlu. Okrem toho sa Berlioza zmocnil strach, neopodstatnený, no taký veľký, že zatúžil dať sa vnohy a ani sa neobzrieť.

Berlioz sa clivo poobzeral a nechápal, čo ho tak vystrašilo. Zbledol, utrel si vreckovkou čelo a pomyslel si: Čo je to so mnou? To sa mi ešte nikdy nestalo. Srdce strečuje... Som prepracovaný... Najvyšší čas na všetko sa vykašľať a odísť do Kislovodska...

Vtom zhustlo pred ním jarné povetie a z toho povetia sa utkal priezračný občan nesmierne čudného výzoru. Na malej hlávke džokejská čiapočka, ľahké pepitové krátke sako... Občan bol dlhý ako rózga, ale v pleciach útyly, neúmerne chudý, a tvár – všimnite si, prosím – posmievačná.

Berliozov život sa vyvíjal tak, že na neobyčajné zjavy nebol zvyknutý. Ešte väčšmi zbledol, vyvalil oči a v zmätku si pomyslel: To nie je možné!

No, žiaľ, bolo to tak, a dlhý občan, cez ktorého bolo vidieť, sa hojdal pred ním, nedotýkajúc sa zeme.

Vtedy sa Berlioza zmocnila taká hrôza, že zažmúril oči. A keď ich otvoril – videl, že je už po všetkom, vidina sa rozplynula, pepitový zmizol a zároveň aj Berliozovi vyskočila zo srdca tupá ihla.

– Fuj, dočerta! – zvolal šéfredaktor. – Vieš, Ivan, že ma od tej horúčavy div neporazilo! Dokonca som mal aj akúsi halucináciu.... – Pokúšal sa usmiať, ale v očiach sa mu ešte zmietal úľak a ruky sa mu triasli. No pomaličky sa upokojil, povieval sa vreckovkou a povedal dosť živo: – No, slovom... – pokračujúc v rozhovore, ktorý prerušilo pitie marhuľovej šťavy.

Témou rozhovoru, ako neskôr vysvitlo, bol Ježiš Kristus. Išlo o to, že šéfredaktor objednal u básnika pre najnovšie číslo časopisu veľkú protináboženskú poému. Ivan Nikolajevič poému napísal, a to vo veľmi krátkom termíne, ale, žiaľbohu, šéfredaktor vôbec nebol s ňou spokojný. Bezdomovec vykreslil hlavnú postavu svojej poémy, čiže Ježiša, vo veľmi čiernych farbách, a predsa, podľa mienky šéfredaktora, treba celú poému od základov prepracovať. A šéfredaktor robil

teraz básnikovi akúsi prednášku o Ježišovi, aby názorne dokázal základnú chybu poémy.

Ťažko povedať, na čom vlastne stroskotal Ivan Nikolajevič – či na obraznej sile svojho talentu, alebo na úplnej neznalosti problému, o ktorom písal –, skrátka, jeho Ježiš bol celkom živý, ako Ježiš, ktorý kedysi jestvoval, len, pravda, obdarený všemožnými zápornými vlastnosťami.

Berlioz chcel básnikovi dokázať, že nie je dôležité, aký Ježiš bol – dobrý či zlý –, dôležité je, že ten Ježiš ako osoba nikdy nejestvoval a že všetky rozprávky o ňom sú len obyčajné legendy, číry výmysel.

Treba poznamenať, že šéfredaktor bol človek sčítaný a veľmi šikovne sa odvolával vo svojej reči na starých historikov, napríklad na slávneho Filóna Alexandrijského, na nesmierne vzdelaného Josepha Flavia, ktorí sa o Ježišovi nikdy ani slovom nezmienili. Michail Alexandrovič prejavil dôkladnú erudíciu: oznámil básnikovi medziiným aj to, že oné miesto v pätnástej knihe, štyridsiatej štvrtej kapitole slávnych Tacitových Análov, kde sa hovorí o Ježišovej poprave, nie je nič iné ako neskoršia vsuvka.

Básnik, pre ktorého všetko toto bolo novinkou, pozorne počúval Michaila Alexandroviča, upierajúc naňho živé zelené oči, a len zavše zaštikútal a pošepky preklíňal marhuľovú štavu.

– Niet ani jedného východného náboženstva, – vravel Berlioz, – v ktorom by panna, spravidla nepoškvrnená, neporodila boha. Ani kresťania nevymysleli nič nové, presne tak si vytvorili svojho Ježiša, ktorý v skutočnosti nikdy neexistoval. Práve na toto by si mal klásť najväčší dôraz...

Jeho vysoký tenký hlas sa rozliehal prázdnu alejou, a čím hlbšie vnikal Berlioz do labyrintu, kam sa môže pustiť len vysoko vzdelaný človek, ak nechce riskovať, že si vylomí krk – tým viac zaujímavého a užitočného sa dozvedel básnik o egyptskom Ozirisovi, dobrotivom bohu a synovi Neba i Zeme, aj o fenickom bohu Tammuzovi, o Mardukovi, ba dokonca aj o menej známom hroznom bohu Huitzilopochtlim, ktorého kedysi uctievali Aztékovia v Mexiku. A práve keď Michail Alexandrovič rozprával básnikovi, ako Aztékovia šúľali z cesta figúrky Huitzilopochtliho –, zjavil sa v aleji prvý človek.

Neskôr, keď, úprimne povedané, bolo už neskoro, rozličné inštitúcie predložili hlásenia s opisom tohto človeka. Ich

porovnávanie nás musí prekvapiť. Tak v prvom z nich stojí, že dotýčný bol nízkej postavy, zuby mal zlaté a kríval na pravú nohu. V druhom – že bol ozrutnej postavy, korunky mal platinové, kríval na ľavú nohu. Tretie lakonicky oznamuje, že nijaké zvláštne znamenie nemal. Treba priznať, že všetky tie hlásenia sú nanič.

Predovšetkým: opísaný nekríval ani na jednu nohu a postavy nebol malej ani ozrutnej, iba vysokej. Čo sa týka zubov, na ľavej strane mal platinové korunky a na pravej zlaté. Mal na sebe drahý sivý oblek a zahraničné poltopánky toho istého odtieňa. Sivý baret mal švihácky nasadený nabok, pod pazuchou niesol paličku s čiernou hlavičkou v podobe hlavy pudlíka. Vyzeral tak na dobrých štyridsať. Ústa akési vykrivené. Hladko vyholený. Brunet. Pravé oko čierne, ľavé – prečo, prečo nie – zelené. Obrvy čierne, ale jedna vyššie ako druhá. Slovom – cudzinec.

Keď cudzinec prechádzal popri lavičke, na ktorej sedel básnik so šéfredaktorom, hodil na nich okom, zastal a zrazu si sadol na susednú lavičku, dva kroky od našich priateľov.

Nemec, pomyslel si Berlioz. Angličan, pomyslel si Bezdomovec, juj, že mu nie je teplo v tých rukaviciach!

Cudzinec prebehol očami po vysokých domoch, postavených do štvorca okolo rybníka, a bolo na ňom badať, že toto miesto vidí prvýkrát a že ho zaujalo. Zastavil sa pohľadom na horných poschodiach, kde sa v oknách oslnivo odrážalo slnko, pokrivené a navždy zapadajúce Michailovi Alexandrovičovi, potom preniesol pohľad nižšie, kde sklá už podvečerne tmavli, niečomu sa zhovievavo usmial, prižmúril oči, položil ruky na hlavičku palice a oprel si o ne bradu.

– Vieš, Ivan, – povedal Berlioz, – veľmi dobre a satiricky si zobrazil napríklad narodenie Ježiša, Syna Božieho, lenže vtip je v tom, že už pred Ježišom sa narodil celý rad synov božích, ako povedzme fenický Adonis, frýgický Attis, perzský Mitra. Skrátka a dobre, ani jeden z nich sa nenarodil, ani jeden z nich nejestvoval, vrátane Ježiša, a je nevyhnutné, aby si namiesto narodenia alebo povedzme príchodu mudrcov od východu opísal nezmyselné chýry o ich príchode. Lebo podľa tvojej poémy to vyzerá tak, že sa naozaj narodil!

Bezdomovec sa pokúšal zastaviť trýznivé čkanie a zadržal dych, od čoho sa mu štikúvalo ešte bolestnejšie a hlasnejšie, a vtom sa aj Berlioz zasekol, lebo cudzinec odrazu vstal a prikročil k spisovateľom. Obaja naňho začudovane pozreli.

– Prepáčte mi, prosím, – ozval sa neznámy s cudzím prízvukom, ale správnou ruštinou, – že si dovoľujem, hoci sa nepoznáme... ale téma vašej učenej dišputy je taká zaujímavá, že...

Tu zdvorilo zložil baret a našim priateľom neostávalo nič iné, ako sa nadvihnúť a ukloniť.

Nie, skôr to bude Francúz, pomyslel si Berlioz.

Poliak, pomyslel si Bezdomovec.

Treba ešte dodať, že básnikovi bol cudzinec hneď po prvých slovách odporný, a Berliozovi sa skôr zapáčil, vlastne ani nie zapáčil, ale, ako by som to povedal... zaujal ho alebo také niečo.

– Dovoľíte, aby som si prisadol? – spýtal sa cudzinec zdvorilo a priatelia mu akosi mimovoľne urobili miesto medzi sebou; cudzinec sa šikovne uvelebil a hneď nadpriadol rozhovor. – Ak som dobre počul, ráčili ste hovoriť, že Ježiš nejestvoval? – spýtal sa, uprúc na Berlioza ľavé zelené oko.

– Áno, dobre ste počuli, – odpovedal Berlioz úctivo, – presne to som hovoril.

– Ach, aké je to zaujímavé! – zvolal cudzinec.

Kieho čerta ten chce, pomyslel si Bezdomovec a zachmúril sa.

– A vy súhlasíte so svojim spoločníkom? – spýtal sa neznámy, obrátiac sa k básnikovi po svojej pravici.

– Na sto percent! – potvrdil básnik, ktorý sa rád vyjadroval výstredne a obrazne.

– Úžasné! – zvolal nevolaný spoločník, akosi šibalsky sa poobzeral a pokračoval, stlmiač hlboký hlas: – Prepáčte mi moju dotieravosť, ale vyrozumel som, že okrem toho všetkého neveríte ani v Boha? – Vystrúhal prestrašenú tvár a dodal: – Prisahám, nepoviem to nikomu!

– Hej, neverím v Boha, – Berlioz sa jemne usmial zdeseniu zahraničného turistu, – ale môžeme o tom hovoriť celkom otvorene.

Cudzinec sa ovalil na operadlo lavičky a spýtal sa, ba priam zapišťal od zvedavosti:

– Vy ste ateisti?!

– Áno, sme ateisti, – odpovedal Berlioz s úsmevom a Bezdomovec si zlostne pomyslel: Čo otravuje, chumaj akýsi!

– Och, to je úžasné! – zvolal začudovaný cudzinec a obracal tvár hneď k jednému, hneď k druhému.

– V našej krajine sa nad ateizmom nik nepozastavuje, – povedal Berlioz diplomaticky zdvorilo. – Väčšina nášho oby-

vateľstva už dávno a uvedomele prestala veriť rozprávkam o Bohu.

Tu cudzinec vyparatil takýto kúsok: vstal a stisol prekvapenému šéfredaktorovi ruku, pričom povedal tieto slová:

– Dovoľte, aby som vám vrúcne poďakoval!

– Za čo mu ďakujete? – spýtal sa Bezdomovec a zažmurkal.

– Za veľmi dôležitú informáciu, ktorá mňa ako cestovateľa neobyčajne zaujíma, – vysvetlil čudný cudzinec a významne vztýčil ukazovák.

Dôležitá informácia spravila na cestovateľa veľký dojem, lebo sa poľakane poobzeral po domoch, akoby sa bál, že v každom obloku uvidí nejakého ateistu.

Nie, nie je Angličan, pomyslel si Berlioz a Bezdomovec si pomyslel: Rád by som vedel, kde sa naučil tak dobre po rusky, a znova sa zachmúril.

– Dovoľte mi však otázku, – začal zahraničný hosť po znepokojujúcom rozmyšľaní, – ako je to s dôkazmi o existencii Boha, ktorých, ako vieme, je presne päť?

– Veľmi ľutujem, – vyhlásil Berlioz, – ale ani jeden z týchto dôkazov nestojí za nič a ľudstvo ich už dávno založilo do archívu. Iste so mnou súhlasíte, že v racionálnej sfére nemôže jestvovať nijaký dôkaz o existencii Boha.

– Bravo! – zvolal cudzinec. – Bravo! Úplne ste zopakovali myšlienku toho nepokojného starého Immanuela na túto tému. Je tu však jedna kuriozita: úplne vyvrátil všetkých päť dôkazov, a potom, akoby si robil posmech sám zo seba, vykonštruoval šiesty dôkaz.

– Kantov dôkaz, – oponoval vzdelaný šéfredaktor s jemným úsmevom, – tiež nie je presvedčivý. Nenadarmo povedal Schiller, že Kantove úvahy o tomto probléme môžu uspokojiť iba otrokov, a Strauss sa tomuto dôkazu iba smial.

Berlioz hovoril a pritom si myslel: Ale predsa len by som rád vedel, kto to je? A prečo hovorí tak dobre po rusky?

– Toho Kanta by za takéto dôkazy mali na jeden-tri roky vyšupovať na Sibír! – vytresol Ivan Nikolajevič celkom nečakane.

– Ivan! – zašepkal Berlioz v rozpakoch.

Lenže návrh, že by Kanta bolo treba vyšupovať na Sibír, cudzinca vôbec neprekvapil, naopak, skôr ho nadchol.

– Tak je, tak je, – zvolal a ľavé zelené oko, obrátené k Berliozovi, mu zaiskrilo. – Presne tam je jeho miesto! Veď som mu aj povedal vtedy pri raňajkách: Je to síce vaša vec, profe-

sor, ale vymysleli ste čosi, čo nemá hlavy ani päty. Možno je to aj múdre, ale ukrutne nepochopiteľné. Budú si z vás strúhať posmešky.

Berlioz vytreštil oči. Pri raňajkách... Kantovi?!... Čo to tára, pomyslel si.

– Ale, – vravel ďalej básnikovi cudzinec, ktorého Berliozov údiv nevyviedol z konceptu, – vyšupovať ho na Sibír nemožno pre tú jednoduchú príčinu, že už vyše sto rokov prebýva na mieste oveľa odľahlejšom, ako je Sibír, a nijakým spôsobom nie je možné dostať ho odtiaľ, uisťujem vás.

– Škoda! – podotkol zádrapčivý básnik.

– Aj mňa to mrzí, – prikývol neznámy, blýskajúc okom, a pokračoval: – Ale mňa znepokojuje táto otázka: ak Boh nejestvuje, kto teda spravuje ľudský život a vôbec všetko na zemi?

– Sám človek si ho spravuje, – náhlivo odsekol Bezdomovec na túto, úprimne rečeno, nie veľmi jasnú otázku.

– Prepáčte, – zareagoval neznámy mierne, – ak chceme niečo spravovať, predsa len musíme mať presný plán na nejaké aspoň trochu slušné obdobie. Dovoľte mi teda otázku, ako to môže spravovať človek, keď nielenže nemá možnosť vypracovať si plán aspoň na smiešne krátke obdobie, no, povedzme na tisíc rokov, ale nemôže sa zaručiť ani za svoj vlastný zajtrajšok?

– Tak veru, – tu sa neznámy obrátil k Berliozovi, – predstavte si napríklad, že niečo spravujete, vydávate rozkazy iným aj sebe, vôbec, prichádzate tomu na chuť, aby som tak povedal, a zrazu vám zistia... kche... kche... rakovinu pľúc... – Tu sa cudzinec sladko usmial, akoby mu myšlienka na rakovinu pľúc pôsobila pôžitok. – Áno, rakovinu... – zopakoval zvučné slovo a prižmúril oči ako kocúr, – a vaše spravovanie sa skončilo!

Ničí osud okrem vášho vlastného vás nezaujíma. Príbuzní vám klamú do očí. Šípate, že je zle, a rozbehnete sa za učenými doktormi, potom za šarlatánmi, ba možno aj za bylinkármi. Aj sám dobre viete, že to všetko nemá nijaký zmysel. A všetko sa to skončí tragicky: ten, čo si ešte nedávno myslel, že niečo spravuje, leží zrazu nehybne v drevenej truhle, a keď si jeho príbuzní uvedomia, že z neho už nie je nijaký úžitok, spália ho v peci.

Ale stávajú sa aj horšie veci: človek sa práve chystá odcestovať do Kislovodska, – tu cudzinec žmurkol na Berliozu,

– takto naoko je to maličkosť, ale ani to sa mu nepodarí uskutočniť, lebo sa zrazu len pošmykne a spadne pod električku! Vari by ste mohli povedať, že si to niekto sám zariadil? Nebolo by správnejšie myslieť si, že jeho kroky viedol ktosi iný? – Tu sa neznámy čudne zachichotal.

Berlioz veľmi pozorne počúval nepríjemné rozprávanie o rakovine a električke a začali ho trápiť akési poplašné myšlienky. Nie je to cudzinec... nie je to cudzinec, preletelo mu hlavou, je to podozrivé individuum... ale dovoľte, kto to vlastne je?

– Ako vidím, zafajčili by ste si, – oslovil zrazu neznámy Bezdomovca. – Čo fajčíte najradšej?

– Vari máte na výber? – zachmúrene sa spýtal básnik, ktorému sa cigarety minuli.

– Čo fajčíte najradšej? – zopakoval neznámy.

– Našu značku, – odpovedal Bezdomovec zlostne. Neznámy pomaly vytiahol z vrečka tabatierku a ponúkol básnika.

– Naša značka...

Šéfredaktora a básnika ani tak neohromilo, že v tabatierke bola práve Naša značka, ako ich ohromila sama tabatierka. Bola veľká, z rýdzeho zlata a na vrchnáku sa pri otváraní zajagal belasým a bielym trbletom brilantový trojuholník.

Tu si literáti pomysleli každý inšie: Berlioz – predsa je to cudzinec, a Bezdomovec – bodaj ťa stislo, no toto!

Básnik a majiteľ tabatierky si zapálili, Berlioz odmietol, bol nefajčiar.

Musím mu oponovať takto, rozhodol sa Berlioz, áno, človek je smrteľný, to nik nepopiera. Ide však o to, že...

Nestačil tie slová vypovedať, keď sa ozval cudzinec:

– Áno, človek je smrteľný, ale to by ešte nebolo najväčšie nešťastie. Zlé je to, že zavše príde smrť náhle, v tom je ten háčik! A vôbec, nik nemôže povedať, čo bude robiť dnes večer.

To je absurdne postavená otázka, pomyslel si Berlioz a namietol:

– No, to je už trochu zveličené. Mne je dnešný večer viac-menej jasný. Pravda, ak mi na Bronnej padne na hlavu tehla...

– Tehla nikdy nepadne človeku na hlavu len tak z ničoho nič, – prísne mu skočil do reči neznámy. – Pokiaľ ide o vás, môžem vás ubezpečiť, že vám tehla v nijakom prípade nehrozí. Vy umriete inou smrťou.

– Možno viete aj akou, – s pochopiteľnou iróniou sa zaujímal Berlioz, ktorý sa už dal zatiahnuť do tohto nezmyselného rozhovoru, – a prezradíte mi to?

– Veľmi vďačne, – odvetil neznámy. Premeral si Berlioza pohľadom, akoby mu mal šiť oblek, cez zuby precedil čosi ako: Raz, dva... Merkúr v druhom dome... mesiac cúva... šesť – nešťastie... večer – sedem... – a nahlas radostne vyhlásil: – Odrežú vám hlavu!

Bezdomovec divo a zlostne vypleštil oči na bezočivého cudzinca a Berlioz sa spýtal s núteným úsmevom:

– Kto mi ju odreže? Nepriatelia? Interventi?

– Nie, – odpovedal spoločník, – Ruska, komsomolka.

– Hm, – zašomral Berlioz, podráždený žartíkom neznámeho, – prepáčte, ale to je veľmi nepravdepodobné.

– Prepáčte aj vy mne, prosím, – odpovedal cudzinec, – ale je to tak. Ozaj, rád by som sa vás opýtal, čo budete robiť dnes večer, ak to nie je tajnosť?

– Nijaká tajnosť. Teraz zájdem domov na Sadovú a potom o desiatej večer je v MASSOLIT-e schôdzka a ja jej budem predsedieť.

– Nie, to je vylúčené, – namietol cudzinec s istotou.

– A to už prečo?

– Preto, – odpovedal cudzinec a prižmúrenými očami pozrel na oblohu, kde v predtuche večerného chladu nečujne krúžili čierne vtáky, – lebo Anuška už kúpila slnečnicový olej, a nielenže ho kúpila, ale aj rozliala. Takže schôdzka sa nekoná.

Pochopiteľne, po týchto slovách sa pod lipami rozhostilo ticho.

– Prepáčte, – ozval sa po chvíli Berlioz, pokukujúc na táravého cudzinca, – čo s tým má spoločné slnečnicový olej... a volajaká Anuška?

– Ozaj, čo s tým má spoločné slnečnicový olej! – ozval sa zrazu Bezdomovec, ktorý sa rozhodol vypovedať nevolanému spoločníkovi vojnu. – Neboli ste vy, občan, niekedy v psychiatrickej liečebni?

– Ivan... – okríkol ho Michail Alexandrovič potichu. Ale cudzinec sa vôbec neurazil, len sa veselo rozosmial.

– Bol som, bol, a neraz! – zvolal so smiechom, ale nespúšťal z básnika vážny pohľad. – Kde všade som ja nebol! Len ma mrzí, že som sa nestihol spýtať profesora, čo je to schizofrénia. Takže to sa už dozviete od neho sám, Ivan Nikolajevič!

– Odkiaľ viete, ako sa volám?